

Mednarodna argentinska vojaška odprava »Aconcagua 2000«

Po mnogih prigovarjanjih in po predstavitvi diapozitivov v Poljčah na prednovoletnem srečanju Združenja vojaških gornikov Slovenije o mednarodni vojaški odpravi na najvišji vrh obeh Amerik, sem se le odločil da svoja doživetja ponovno opišem in jih predstavim širši javnosti.

Brzobjavno sporočilo za načelnika SV

Enaindvajsetega januarja leta 2000 je na vrh 6962 metrov visoke Aconcague stopilo 13 članov mednarodne vojaške odprave, med katerimi je bil tudi slovenski častnik, namestnik načelnika Gorske šole SV in izkušen alpinist podpolkovnik Marjan Ručigaj.

Kako se je vse skupaj začelo?

Moja poklicna vojaška pot se začela na začetku leta 1996, ko je Slovenska vojska uradno postavila vodstvo Gorski šoli, ki je bila formalno ustanovljena že dve leti prej. Zaradi svojih alpinističnih in gorsko reševalnih izkušenj sem bil postavljen za namestnika načelnika Gorske šole Slovenske vojske. Šola je imela najprej svoj sedež v vojašnici na Bohinjski Beli, nato na Pokljuki in spet na Bohinjski Beli. Najprej se je bilo treba lotiti njenih temeljnih aktov in postaviti načrte in programe šole. Poleg tega smo izvajali tečaje za domače in tuje oborožene sile na področju vojaškega gorništv in to v zimskih in kopnih razmerah. Celotna kadrovska struktura Gorske šole je bila sestavljena iz samih prekaljenih alpinistov, gorskih reševalcev, alpinističnih in GRS inštruktorjev in učiteljev smučanja, ki pa je svoje znanje in veščine stalno nadgrajevala na civilnih in vojaških usposabljanjih doma in v tujini.

Zaradi svoje strokovnosti in rezultatov usposabljanja je bila šola leta 1999 sprejeta v eminentno Mednarodno združenje vojaških gorskih šol, kot njena sedma polnopravna članica (poleg Avstrije, Francije, Italije, Nemčije, Švice in Španije). Tako sem nam je odprla nova pot do znanja. Vse našete vojaške gorske šole sem tudi obiskal (nekatero celo po dvakrat) in se med drugim udeležil alpinističnega tečaja v Švici in skrajšanega tečaja helikopterskega reševanja v Avstriji.

Jeseni leta 1999 pa je v Slovensko vojsko prišlo vabilo iz argentinske Gorske šole, da se njene mednarodne odprave na Aconcagua lahko udeleži en slovenski predstavnik. Časa za priprave praktično ni bilo, zato so bile potrebne visokogorske izkušnje. Izmed prijavljenih sem imel največ pet in šest tisočakov, saj sem do takrat stal že Mawenziju (5149 m) in Kibu (5895 m) v Afriki, na Kavkazu na Elbrusu (5642 m), v Peruju na Alpamayu (5947 m) in Kitaraju (6040 m), v Mehiki na Popocatepetlu (5426 m) in Orizabi (5640 m) in v Boliviji na Huayna Potosiju in v Nepalju na trekingu okoli Anapurn prečil sedlo Thorung La (5416 m). Z ukazom načelnika GŠ sem bil poslan v Argentino z nalogo, da osvojim vrh in prinesem izkušnje z organiziranjem in vodenjem vojaške odprave.

Na pot sem se odpravil 31. decembra 1999, na pragu novega tisočletja, potem ko so Američani, zaradi možnih zapletov v računalnikih ob menjavi letnice, predčasno vrnili posadko Apolla iz vesolja. Zaradi pričakovanega datumskega »računalniškega hrošča« je bilo na poti do Bariloch kar nekaj letalskih zapletov.

Pestra mednarodna alpinistična zasedba

Cilj argentinske odprave je bil hkrati doseči vrh Aconcague s celotnim moštvom po treh različnih smereh, in sicer: po Poljski smeri, po JV grebenu in po normalnem pristopu in to v mednarodni zasedbi. Tuji udeleženci smo bili iz Čila, Francije, Italije (dva), Slovenije, Španije, Velike Britanije in ZDA (trije). Izvedba projekta naj bi brez priprav trajala 20 dni. Vodila ga je argentinska Gorska šola oziroma njen poveljnik polkovnik Roberto Daniel Parra, ob pomoči VI. in VIII. gorske brigade. Projekt je bil zelo zahteven in to po tehnični in logistični plati. Skoraj nemogoče je bilo uskladiti aktivnosti tolikih udeležencev, po tako različnih smereh in na tako muhasti gori.

Priprave na vzpon

Člani odprave smo se zbrali v idiličnih Barilochah, v Gorski šoli argentinske vojske imenovane po generalu Peronu.

Naslednjih nekaj dni so potekale priprave na odpravo. Pripravili smo osebno in skupno opremo, skupaj z inštruktorji opravili pregled opreme in si tu nekateri sposodili manjkajočo opremo oziroma zamenjali svojo neustrezno opremo s primernejšo. Z medicinskim osebjem smo opravili še pregled in pogovor o našem zdravstvenem stanju in jim predali ustrezno dokumentacijo.

Na dveh sestankih so nam nato predstavili člane odprave in z računalniškim prikazom predstavili potek odprave in nas seznanili s sponzorji odprave. Med pripravami smo imeli tudi novinarsko konferenco s časopisnimi in televizijskimi novinarji..

Aconcagua bi se pravzaprav morala imenovati Aconca Hue, kar pomeni v jeziku tamkajšnjih Indijancev Kamniti stražar. Vrh gore je najvišja točka obeh Amerik, najvišji vrh južne poloble in najvišji vrh izven Azije in je že zaradi tega za gornike iz celega sveta izredno zanimiv. Prvi se je nanj pred dobrimi stotimi leti povzpел švicarski gorski vodnik Zurbriggen. Na Aconcagui je bila dolga leta najvišja dosežena točka Slovencev, saj je le petsto metrov pod vrhom umrl slovenski duhovnik Kastelic, in to že leta 1941. Ker Španci niso mogli izgovarjati indijanskega imena, jim je bila agua (voda) v podaljšku besede bolj v ušesih. To je res kamniti stražar, saj je za skoraj tisoč metrov višji od okoliških vršacev, drži pa se tudi zelo resno in veliko osvajačev zavrne, zatre ali celo pobije. Tako se na goro povzpne le tretjina tistih, ki jo naskakujejo.

Premik do Puente del Inca in prilagajanje na višino

Sledilo je vkrcavanje opreme, ki je v posebnem tovornjaku kot predhodnica odšla na pot že dan pred odhodom moštva. Naslednja dva dneva sta bila namenjena premiku v 1200 kilometrov oddaljeno Mendoza. Tam smo prebedeli ostanek noči, se dodatno oskrbeli s hrano in nato odpeljali v 260 kilometrov oddaljeni Puente del Inca, v vojašnico, ki je na višini 2800 metrov. Gore v okolici so zelo razjedene. Mrzle zime (tod pade do štiri metre snega) in relativno visoke temperature podnevi so neusmiljene celo do trdnih skal, ki se velikokrat spremenijo v prah in obsežna prodišča. Za aklimatizacijo smo opravili nekaj lažjih vzponov. Najprej smo šli na krajši pohod v okolico vojašnice do pokopališča žrtev Aconcague (kjer smo doživeli dramatičen nagovor), nato čez naravni inkovski most do naravnega parka Horcones. Od tu smo prvič zagledali južno steno in vršni greben naše gore. Druga zares aklimatizacijska tura je bila na Banderito Norte, ki se nad vojašnico pne 4000 metrov visoko. Turo smo opravili vsi, pri nekaterih pa so se pokazale prve težave z višino. Tretja aklimatizacijska tura je bila na 5200 metrov visoko Santo Heleno, ki leži na meji s Čilom. Nekateri člani odprave zaradi višine in tehničnih težav (lahko plezanje) niso dosegli vrha. Na sedlu med Argentino in Čilom stoji zelo velik kip Kristusa s pomenljivim napisom: »Lahko, da se bodo podrle gore tod okoli, mi se med seboj nikoli več ne bomo vojskovali«, pripomniti pa žal moram, da se gore tam kar pridno podirajo.

Člani argentinske mednarodne odprave Aconcagua 2000 (ppk Ručigaj je označen z X)

Mesnica za prvo skalo

Počasi smo se začeli pripravljati za odhod proti naši gori, proti Aconcagui. Najprej smo pripravili transportne vreče z opremo in hrano, ki so jih dan pred našim odhodom z mulami poslali v bazo na Plaza de Mulas. Sami smo naslednjega dne z osebno opremo opravili 18 kilometrov dolg pohod do Plaze Confluencia (3400 metrov) in tam prenočili. Potem je bilo le še 24 kilometrov do baze na višini 4400 metrov, kjer smo postavili šotorčke.

Pogoji bivanja so bili tu že precej »pasji«, le raven prostor in majhno jezerce. Šotor za dve osebi je dajal slabo zavetje, opremo in nahrbtnike smo morali imeti kar zunaj. Tudi s higieno smo bili precej skregani, saj smo se v isti vodi umivali, v njen smo pomivali posodo, pile so jo mule, iz nje pa smo večinoma (vsaj zjutraj) zajemali vodo tudi za kuho. Stranišče nam je že prve dni odpihnil veter. Temperatura v bazi je bila do minus 10 stopinj Celzija, pihal je orkanski veter, ki je lomil palice šotorov in povsod prenašal zopni prah ter pesek. Od logističnega ugodja smo v našem »domu« imeli cev za vodo, ki je delovala le nekaj ur na dan, kuhinjo, barakico, v kateri je bilo skladišče in agregat za zveze, ter večji šotor, ki smo ga včasih uporabljali kot jedilnico. Mesnico smo imeli za prvo skalo zraven barakice. Pusta goveja stegna in piščanci so viseli s palic ter se sončili. Muh na tej višini ni. Pesimist bi dejal, da je bila to baza, v kateri niti muhe niso mogle živeti.

Na gori je kosila smrt

Po aklimatizaciji v bazi je sledil vzpon na Nido de Condores (5400 metrov), kamor smo odnesli del opreme, hrane in vodo ter vse skupaj deponirali. Na gori je ves čas kosila smrt. Že med pristopom do baze smo izvedeli za padec treh alpinistov na Poljskem ledeniku. Med našim bivanjem v bazi pa smo izvedeli še za nesrečo mlade ženske, nato za smrt Japonca, za nesrečo švicarskega vodnika, med naskokom na goro pa je prišla še vest o smrti Nemca, ki je padel z ledenika v Poljski smeri....Kar grozljivo.

Pri minus 45 stopinj C

Tudi za nas so se začele težave. Nekaj članov je kritično zbolelo (angina, pljučnica, gripa), nekateri pa smo imeli manjše težave (prebava, driska, bronhitis, vnetje sinusov). Tako smo bili ob obe medicinski sestri in nekaj članov odprave, ki so odšli v dolino ali so ostali v bazi brez možnosti za vzpon na goro. Najhuje je bilo z Američanom, ki je staknil pljučni edem. Nemudoma so ga na muli odnesli v dolino, nato pa so ga prepeljali v bolnišnico v Mendoza. Ker sem sam staknil izredno hud bronhitis, so me odpeljali do baznega zdravnika, ki je sicer ugotovil, da imam pljuča čista, predpisal pa mi je zanimiva zdravila: 4 pomaranče, 12 jabolk in neomejene količine čaja. To in pa poležavanje v bazi je bilo moje zdravljenje med tem ko je na gori je ves čas pihal orkanski veter in trgal šotore, temperatura ja padla na minus 45 stopinj Celzija. Po nekajdnevnem zdravljenju in vegetiranju v bazi sem končno od vodje odprave poveljnika polkovnika Parre izposloval tudi en mednarodni poskus vzpona (od štirih Argentincev, ki naj bi se povzpeli po Poljskem ledeniku, je le dvema uspel vzpon po normalni smeri na vrh).

Za vzpon smo dobili na razpolago tri dni in precej neprimerno hrano za take višine. Tako smo se v mešani argentinsko - ameriški - čilski – francoski - italijanski - slovenski in španski družini, končno odločili vsaj za poskus vzpona. Najprej smo se povzpeli na Nido de Condores (5400 metrov). Tam me je pričakalo neprijetno presenečenje, saj je iz vojaškega šotora izginila moja hrana in pijača, ostale pa so dereze in nekaj oblacil. Tako sem ostal brez vode, brez čutare in brez priboljškov. Ali je mogoče, da se bo vse skupaj tako banalno končalo zaradi bedne kraje na taki višini? Popustijo mi živci in na srečo mi Argentinci od nekod prinesejo dve plastenki z vodo. Zdaj od vsakega od »mednarodnikov« zahtevajo da se slikamo vsak s svojo zastavo. Ali se bo za nas odprava končala tu in brez vrha? Končno pride iz doline odločitev, da ostali člani odprave ostanejo na Nidu de Condores (na kondorjevem gnezdu) na aklimatizaciji, sam pa sem se še s tremi Argentinci povzpел do Refughia Berlino (5900 metrov). Tam smo ob prepečencu in čaju zaradi obupnega vetra še dvakrat prenočili. Glava je postajala vse težja, enkrat se mi je zazdelo, da se mi je celo ustavilo srce. V obupnem strahu sem se pognal iz spalne vreče in bos okoli kočice hlatal za zrakom. Vse to je bila posledica višinske bolezni in dehidracije, saj človek ni ustvarjen za bivanje na tako velikih višinah.

Naskok proti vrhu

21. januarja leta 2000 ob šestih zjutraj se je, še vedno v vetru, začel glavni vzpon. Snega na pobočjih je bilo malo, saj ga je veter dobesedno postrgal z gore, temperatura je bila minus 32 stopinj Celzija. Po

napornem oblačenju, še v temi in hudem mrazu se skozi pasja vrata spravimo na prosto. Trije imamo na razpolago termovko čaja in pol čokolade. Takoj nad kočico se v sunkih vetra prične lahko plezanje, nato dolga hoja do, od vetra podrtega zavetišča Independencia, kjer nas ujamejo prvi žarki. Roke so postale od mraza brezčutne. Po parih požirkih čaja je treba do dolge prečnice, ki vodi v Kanaletu. Tam je snega premalo in naložene granitne klade grozijo, da se bodo podrle na nas. Zdaj lahko naredim samo še pet korakov pa že moram počivati. Eden od Argentinecev stalno ponavlja: vamos (gremo)! Njega še bolj zebe kot naju z Fernandom. Končno vrh Kanalete. Čaka nas le še pot pod raztegnjenim grebenom do vrha. Hlastam za zrakom. Takrat, ko z veliko težavo lezeš proti vrhu in je za vsakih par korakov potreben počitek, se velikokrat v glavi pojavi neka »neskončna zanka«. Včasih je to nepomembna popevka ali šala....Tokratna zanka, ki se mi je vrtela v glavi, se mi je zdela še posebno zanimiva. Neprestano sem poslušal tri glasove: »Priti moraš na vrh, pa če se pregrizneš (šef)«, »Seveda boš prišel, saj imaš izkušnje (prijatelji)«, »Pojdi, saj veš do kam zmoreš, in če ne boš zmogel, obrni (družina)«.

Res je, da so mi vsi želeli, naj se predvsem srečno vrnem, toda vrh je le vrh.... Čez zadnjo zaporo končno priplezam na vrh. Nobenih občutkov ni, le spremljevalca prosim, da me čim večkrat slikata, saj je fotoaparatus podhlajen in sodelavci za potrditev hočejo sliko z vrha in ne le besedo moža, da sem bil res tam gori. Na vrhu 6962 metrov visoke Aconcague je majhen križ in to je potrdilo. Potem se odpravimo v dolino. Po 200 m sestopa na grebenu prihajajo proti vrhu še ostali. Prosijo me, da se jim pridružim za skupinsko sliko »zmagovalcev«. Obrnem se in grem, kot da sem nekje na zahodnem grebenu Kočne in ne skoraj 7000 m visoko. Zdaj se zavem, da sem drugič na vrhu, šele zdaj se vsega zavedam in veselim. Misli mi odletijo najprej k domačim, nato k sodelavcem.

Končno težko dosežen vrh

Od 32 alpinistov do vrha le 13

Za vzpon smo dereze uporabili le v Canaletti in jih po nepotrebnem imeli na nogah vse do vrha in nazaj skozi Kanaletto in po prečnici. Težave z dihanjem so bile v redkem zraku velike (na 6000 m je v zraku le še polovica kisika) in hud mraz je zahteval rahle pomrzline po rokah. Od skupno predvidenih 32 članov odprave, ki naj bi se povzpelo na goro, nas je vrh doseglo le 13 (le pet »tujcev« od desetih).

Drugi del skupine končno na vrhu Aconcague 6962 m (ppk Marjan Ručigaj s slovensko zastavico)

Še istega dne se je večina oblegovalcev gore spustila v bazo, s Fernandom (mojim spremljevalcem), ki je imel težave s koleno, pa sva še enkrat prenočila na Nidu. Noč je bila spet vetrovna in sosedom je raztrgalo štiri šotore. Drugega dne zjutraj je vsaka misel na kaj toplega odpadla, saj jo je dobesedno odpihnil močan veter in le z veliko težavo sva podrla šotor. Nato sva se spustila tisoč metrov v bazo, tam spila skodelico čaja, nekaj malega prigriznila in takoj nadaljevala 42 kilometrov dolg pohod do izhodišča. Treking čevlje so mi že prejšnji dan po pomoti poslali v dolino, zato sem se, čez Plazo Ancha in vse do izhodišča v nacionalni park Horcones, mučil v dvojnih plastičnih čevljih. Ta dan sem torej opravil spust iz višine 5400 m na 2800 m (2600 višinskih metrov) in opravil 57 km dolg spust do baze in še ves pohod skoraj brez hrane in vode. Na koncu poti sem začutil kri v čevljih.

Godba na pihala in slastna večerja

Bolečino so premagali pozdravi tovarišev, ki so nam prišli naproti, brizganje s šampanjcem kot pri formuli ena, čestitke poveljstva vojašnice iz Puente del Inca in vojaška godba na pihala. Kaj vse bi dal takrat za požirek vode. Seveda pa je po dolgem času je želodec razveselila okusna večerja, v kateri ni bilo prahu ali peska, ki pa sem jo le s težavo sparil vase. Naslednji dan je bil namenjen počitku in pakiranju. Zjutraj naslednjega dne smo se najprej odpeljali do Mendoza, na hitro odpravili novinarje in odhiteli naravnost na jug (»samo« 1460 kilometrov). Spet nam je sreča obrnila hrbet. Zveze so nam »shodile«, enemu od kombijev je razneslo menjalnik, tako da smo v strahu čakali na večerjo do dveh zjutraj. Dobro, da smo del odprave pustili v Mendoza in je bilo razvrščanje v druga vozila možno. Šest ur pozneje je še tovornjaku razneslo hladilni propeler in morali smo po mehanika. Prihod v Bariloche se je z napovedane druge ure popoldan zavlekel na enajsto zvečer, toda kljub temu so nas pričakali z dolgim špalirjem in vojaško godbo. Prvi sprejem smo doživeli že na povratku z gore, drugega v Bariloceh. Naslednji dan je bila na vrsti parada z vsem vojaškim protokolom, postrojem enot, častnim defilejem, podelitvijo diplom osvajalcem Aconcague....

Na robu prizorišča je vihrala tudi slovenska zastava, ki pa je bila sposojena pri argentinskih Slovencih. V grbu na zastavi je sicer stal Triglav, ki pa je imel prvi vrh najvišji, vsak naslednji vrh pa je bil nekoliko manjši. Zato sem zvečer sem na poslovnem srečanju polkovniku Parri podaril pravo slovensko zastavo.

Gostoljubni argentinski Slovenci

(Zapis iz dnevnika od 25.1. do 31.1. 2000)

V naslednjih dneh smo uredili in razložili opremo, potrdili vozovnice pri letalskih družbah, sam sem se srečal s Slovenci. Bil sem povabljen na večerjo k Mežnarjevim. Že naslednji dan je bila za nas v vojašnici velika proslava s postrojem vseh enot, parado in podelitvijo diplom ter banketom. Mežnarjevi in Reslovi so mi naslednji dan pokazali okolico Barilocheja in lepote jezer. Zaradi težav s časom sem moral iz Barilocheja dan prej. Na bariloško letališče me je odpeljal sam načelnik gorske šole polkovnik Parra, pospremljal pa še Janez Mežnar. V Buenos Airesu me je počakal še en Slovenec in sicer gospod Reselj z ženo in sinom. Razkazala sta mi mesto in me nato pustila v hotelu ter poskrbela še za prevoz z avtobusom na letališče. Ob vrnitvi so bila letala nabita do zadnjega sedeža.

Po štirih poletih in treh prestopih ter skoraj dveh dneh letenja sem na Brniku spet objel svoje domače. Doma me je čakala velika brzojavka načelnika GŠSV general podpolkovnika Podbregarja, v službi pa še poveljnika PS brigadirja Šuligoja in načelnika Gorske šole polkovnika Medje. Življenje in služba sta se kmalu začela vračati v stare tirnice.

Za konec še zanimiva anekdota

Nekaj let kasneje je v glavnem mestu Čila, v Santiagu, ki ima več kot pet milijonov prebivalcev, v mestnem parku tratil čas odlični ptujski alpinist Sandi Kelnerič. Vanj in v njegovo dekle se je vtaknil pravi domačin in ga vprašal, če gresta v Patagonijo. Sandi mu je odgovoril, da se vračata domov. »Od kje pa sta?«, ju je vprašal. »Iz Slovenije!«, mu je odgovorilo dekle. On pa: »Jaz pa poznam enega Slovenca, Maria Ruchigaya, saj sem bil z njim 21. januarja, leta 2000 ob 14. 30 na vrhu Aconcaguge«. To je bil zagotovo poročnik Ribba, edini predstavnik Čila na tej vojaški odpravi. On je poznal le enega Slovenca, jaz le enega Čilenca in enega Ptujčana. Ali ni to naključje vseh naključij? Kako je svet lahko lep in kako je včasih majhen!

Marjan Ručigaj